

vet, og kravene bliver formentlig ikke mindre. Folketinget har derfor en meget stærkt politisk og juridisk pligt til at sikre, at undersøgelserne kan gennemføres på en for samfundet og de involverede grundig og uvildig, men også juridisk korrekt og værdig måde. Hekseprocesserne må erstattes af seriøse undersøgelser og ansvarsplacering. Der var derfor gode motiver bag nedsættelsen af Nordskov Nielsen-udvalget, som der er grund til at komplimentere for et grundigt og også overskueligt arbejde.

Vi lægger i den konservative folketingsgruppe afgørende vægt på, at der nu gennemføres en selvstændig lovgivning på dette område, ligesom vi lægger vægt på, at det politiske grundlag for den kommende lovgivning hviler på et bredt grundlag.

Jeg skal i korthed beskrive De Konservatives synspunkter, når det gælder en række af de principielle hovedproblemer, som lovgivningen rejser:

Vi er tilfredse med, at lovgivningen fremsættes af Folketinget, for vi ser den kommende lovgivning om undersøgelseskommissioner som et naturligt supplement til lovgivningen om statsrevisorerne og Rigsrevisionen samt Folketingets Ombudsmand.

Det typiske er jo, at det er Folketinget, der ønsker at kontrollere regeringen og afdække bestemte handlingsforløb med henblik på at tage stilling til det politiske ansvar. Det bør derfor være sådan, at et flertal i Folketinget kan forlange en undersøgelse gennemført, ligesom lovgivningen naturligvis må indrettes sådan, at såfremt regeringen selv har et ønske om at få et bestemt handlingsforløb afdækket, så vil undersøgelsesinstitutionen stå til rådighed for regeringen.

Et centralt tema i debatten har været spørgsmålet om, hvorvidt dommere kan lede eller indgå i disse undersøgelser. Vi har det principielle synspunkt, at den dømmende, den lovgivende og den udøvende magt bør holdes adskilt også i praksis. Det har givet anledning til betydelig principiel kritik, at dommere har ledet kommissionsdomstole, for uanset dommerens uvildighed så har domsvirkningen af de rapporter, der er fremkommet, været uomtvistelig. Vendte dommeren tommelfingeren nedad, var de personer, der var genstand for en betænkning, dømt på forhånd. Denne domstolsvirkning vil være til stede under alle omstændigheder, såfremt dommere indgår i disse undersøgelser, og problemet forstærkes af de mange retsgaran-

tier, som vi i øvrigt mener bør indbygges i den kommende lovgivning. Vi har derfor det principielt overordnede synspunkt, at det rigtigste var, at dommere ikke indgik.

Et væsentligt kritikpunkt i forhold til de hidtidige undersøgelsesretter har været den manglende retssikkerhed. Vi ønsker, at der i den kommende lovgivning skal være de nødvendige retsgarantier og -sikkerhed, bl.a. vedrørende bisidder og kontradiktion, både når vi taler om ministre, og når vi taler om embedsmænd og andre involverede.

Vi forestiller os, at når en undersøgelse er afsluttet, afleveres betænkningen til Folketinget og regeringen. Herefter er det alene regeringens ansvar at tage stilling til eventuelle embedsmandsansvar, hvorimod det er Folketingets opgave at vurdere ministeransvaret, og det bør ske igennem nedsættelse af et fast udvalg, som varetager håndteringen af disse sager. Det er ganske utilfredsstillende, at vi gennem så mange år har set en fuldstændig vilkårlig behandling i Folketinget af betænkningerne for kommissionsdomstole, som har kostet millioner af kroner, involveret et meget stort antal mennesker og givet anledning til stor omtale for derefter at blive overladt til et Folketing, der ofte slet ikke har forholdt sig til betænkningerne, end-sige udtalt sig herom – i hvert fald ikke i Folketinget.

Vi tror i den konservative folketingsgruppe, at et permanent nedsat udvalg, som har til opgave at gennemgå disse betænkninger og fremkomme med indstillinger om eventuelt ministeransvar til Folketinget, vil være det rigtige.

Der er for os at se tre grunde til, at undersøgelseskommissionerne bør foregå bag lukkede døre. For det første kan disse undersøgelser ikke sammenlignes med en domstol, hvor retsplejen er offentlig. De er at sammenligne med politimæssig efterforskning, som sker bag lukkede døre.

For det andet er det helt afgørende, at indkaldte vidner ved, hvilke anklager eller påstande de risikerer at blive stillet over for. Det har netop været en stor svaghed i det hidtidige system, hvor folk nærmest var retsløse. Man må kende anklagerne for at kunne forsvare sig, og derfor savner det også mening, hvis en person først skal se sig udhængt i medierne på grund af en påstand for til sidst, når undersøgelsen er afsluttet, måske at stå i en situation, hvor den pågældende er renvasket.